

Pomembnost izpolnjevanja obljub: zakaj je pomoč EU ključna za najmanj razvite države, da ne bi nikogar pustili ob strani

Programsko poročilo združenja CONCORD

Uvod

V zadnjih letih je CONCORD v celoti podpiral zavezo Agende 2030 o trajnostnem razvoju po načelu »nikogar pustiti ob strani«. V luči krize covid-19 je ta poziv še nujnejši kot kdaj koli prej. Civilna družba je velikokrat zahtevala, naj bodo mednarodni donatorji bolj pozorni na najbolj ranljive države. Najmanj razvite države (Least Developed Countries, LDC) so v središču pozornosti ocen in priporočil programa in zagovorništva CONCORD-a.¹

Letos (2020) je vmesno leto za doseganje cilja 0,15 % do 0,20 % uradne razvojne pomoči (Official Development Aid, ODA) bruto domačega prihodka, namenjenega najmanj razvitim državam,² k čemur so se zavezale EU in njene članice, zavezo pa obnovile leta 2015. Po podatkih UNCTAD je med 47 najmanj razvitimi državami 34 držav podsaharske Afrike.³ Zato mora biti poudarek, ki ga Evropska komisija namenja obnovljenemu partnerstvu med EU in Afriko ter novi smeri razvojnega sodelovanja,⁴ na trajnostnem razvoju najmanj razvitih držav. Poleg tega izbruh epidemije covid-19 resno ogroža veliko življenj in trajnostni razvoj najbolj ranljivih državah, vključno z najmanj razvitimi državami.

To kratko programsko poročilo je namenjeno kvantitativni in kvalitativni analizi ODA, z oceno, katere EU države (vključno z institucijami EU) se zavzemajo za najmanj razvite države. Poročilo poudarja nekatera priporočila EU in njenim državam članicam, pri čemer daje dragocen prispevek za sklepe Sveta o ciljih ODA, ki naj bi jih pomladi 2020 sprejel Svet za zunanje zadeve (razvoj), junija pa Evropski svet.

Ozadje

Doseganje zaveze »nikogar pustiti ob strani« nujno pomeni osredotočenje, med drugim, na najmanj razvite države. EU je to jasno, zato je znova potrdila svojo pripravljenost, da »namenjena svoja sredstva tja, kjer so potrebe največje, še posebej najmanj razvitim državam in državam, ki so zelo krhke ali v konfliktu.«⁵ Obstaja velika potreba po povečanju pomoči najmanj razvitim državam, saj so viri ODA dosegljivi pod zelo ugodnimi finančnimi pogoji (ugodna posojila), ki so za države, ki imajo omejen dostop do finančnih trgov, ključni. Glede na svoje edinstveno poslanstvo je ODA ključno orodje, ki lahko prispeva k boju proti neenakostim na lokalni, državni in globalni ravni, kakor je pokazalo poročilo CONCORD AidWatch 2019.⁶

¹ To še posebej velja za Poročila CONCORD-a AidWatch, ki vsebujejo obširne analize najmanj razvitih držav.

² Združeni narodi (2015), Akcijska agenda iz Adis Abebe, 51. člen.

³ UNCTAD (2020), UN list of Least Developed Countries.

⁴ OECD (2019), Development Co-operation Report 2019: A Fairer, Greener, Safer Tomorrow, OECD Publishing, Paris.

⁵ Joint Statement of EU institutions and Member States, New European Consensus on Development, Our world, our dignity, our future (junij 2017).

⁶ CONCORD (2019), CONCORD AidWatch 2019. Leaving no one behind: time for implementation.

Danes je v 47 najmanj razvitih državah okrog 12 % svetovnega prebivalstva in okrog 40 % najrevnejših ljudi na svetu.⁷ Med razvijajočimi se državami je največja stopnja revščine in neenakosti prav v najmanj razvitih državah, saj v njih skoraj polovica populacije živi v skrajni revščini (z manj kot 1,9 USD na dan). Poleg tega v teh državah revščina še posebej prizadene milijone žensk in deklic.⁸ To pomeni, da bi morale pomembne iniciative na ravni EU, ki naslavljajo enakost spolov v zunanjih zadevah EU (kot je EU GAP III), upoštevati najmanj razvite države. Trenutno imajo najmanj razvite države najmanj možnosti, da bi ljudi rešile iz revščine brez zunanje podpore⁹, kar kaže na največjo odvisnost teh držav od ODA.¹⁰ V najmanj razvitih državah je ODA ključnega pomena za osnovno delovanje kakor tudi za naslavljanje specifičnih potreb tako podpore kakor tudi premagovanja strukturnih ovir pri trajnostnem razvoju (kot na primer institucije, ki so namenjene vsem).¹¹

Mednarodni donatorji se zavedajo situacije najmanj razvitih držav. V mednarodnih vodah so pomembne iniciative – Akcijski načrt za najmanj razvite države za obdobje 2001–2010, ki je bil odobren v Bruslju, sledil pa mu je Akcijski načrt za najmanj razvite države za obdobje 2011–2020¹² in Istanbulska deklaracija¹³ – določile smer, ki naj bi jo ubrali vsi donatorji.

Vendar pa je v zadnjih letih najmanj razvite države prizadelo znatno splošno zmanjšanje odhodkov za ODA:¹⁴ leta 2016 je le 6 od 26 držav DAC izpolnilo svoje obveze do najmanj razvitih držav.^{15,16} Hkrati je zelo pomembno poudariti, da povečanje donatorske podpore mešanemu financiranju (strateški uporaba razvojnih financ za mobilizacijo dodatnih, predvsem zasebnih finančnih sredstev za trajnostni razvoj v državah v razvoju, op. p.) razvojnega sodelovanja najmanj razvitim državam ne pomaga pri reševanju revščine, kakor je pokazal OECD.¹⁷ Deloma je to zato, ker najmanj razvite države dobijo le majhen delež mešanih financ¹⁸, deloma pa tudi zato ker je v najmanj razvitih državah povprečno manjši delež finančnih sredstev iz zasebnih virov kot v drugih partnerskih državah. Konec koncev sta sektorja, ki privabita največ mešanih financ v najmanj razvitih državah, energetika in bančno-finančne storitve, med tem ko so WASH (voda, sanitarije, higiena), izobraževanje in zdravstvo (skupaj z drugimi socialnimi sektorji) slabo naslovljeni. Mešanje bi zato moralo spoštovati nacionalno lastništvo, moralo bi biti usklajeno z nacionalnimi prioritetami in se uporabljati za širše strategije trajnostnega razvoja, ki krepijo vse štiri dimenzije trajnostnega razvoja partnerskih držav. Te okoliščine prinašajo seveda večje izzive, zato mešanje ne bi smelo potekati na račun podpore najmanj razvitim državam in drugim ranljivim državam.

⁷ OECD Development Matters (2020), The COVID-19 Scourge: How affected are the Least Developed Countries?, <https://oecd-development-matters.org/2020/04/23/the-covid-19-scourge-how-affected-are-the-least-developed-countries/>.

⁸ UNFPA (2016), Millions of lives transformed. Annual report.

⁹ IATF (2019), Financing for Sustainable Development Report 2019

¹⁰ OECD (2014), Background paper: The imperative to increase ODA to countries most in need

¹¹ UNCTAD (2019), The Least Developed Countries Report 2019: The present and future of external development finance - old dependences and new challenges.

¹² UN-OHRLS (2011), Programme of Action for the Least Developed Countries for the Decade 2011-2020.

¹³ 4th UN Conference on LDCs (2011), Istanbul Declaration.

¹⁴ IATF (2020), Financing for Sustainable Development Report 2020.

¹⁵ OECD (2018), Development Co-operation Report 2018: Joining Forces to Leave No One Behind, OECD Publishing, Pariz.

¹⁶ CONCORD se veseli napovedi preliminarnih statistik DAC za 2019, ki ugotavljajo, da je v letu 2019 prvič po nekaj letih neto globalna bilateralna ODA za najmanj razvite države zrasla za 2,6 % na 33 milijard USD, pri čemer je največji delež odšel v podsaharsko Afriko. Realno to predstavlja 1,1 % dvig.

¹⁷ OECD/UNCDF (2019), Blended Finance in the Least Developed Countries 2019, OECD Publishing, Paris.

¹⁸ Med letoma 2012 in 2017 je 6 % finančnih sredstev iz zasebnih virov, ki jih je vključila uradna pomoč, šlo za najmanj razvite države. Za MIC je šlo 70 % (vir: OECD).

Dokazi kažejo, da ODA, kanalizirana v mešanje z zasebnimi financami privede do privatiziranih in predragih zdravstvenih storitev, zaradi česar vsem dostopnemu javnemu zdravstvu kritično primanjkuje virov in osebja, posledica tega pa je, da so ljudje ranljivejši in revnejši. EU donatorji bi zato morali vedno dati prednost javni koristi ter javnim službam in ne zasebnim.

Če si natančneje ogledamo raven uradne razvojne pomoči EU, nam podatki OECD in EC kažejo, da so države članice EU povečale svoja skupna sredstva ODA najmanj razvitim državam iz 0,11 BND v letu 2016 na 0,12 % v 2017¹⁹ in na 0,125 % v 2018²⁰. Glede na DAC preliminarne statistike za 2019²¹, pa je to še vedno skoraj 5 milijard manj od mednarodnih zavez, po katerih naj bi dosegli 0,15 do 0,20 % BND v najmanj razvitih državah.²² Projekcije tudi potrjujejo predhodne dokaze, ki pravijo, da se bo v prihodnjih letih revščina še bolj skoncentrirala v najmanj razvitih in ranljivih državah.²³ Prav zato je ključno, da EU donatorji še okrepijo svoja prizadevanja za te države. To prizadevanje ne obsega le finančnih zaobljub, ampak tudi, da naj EU donatorji prilagodijo svoje razvojne modele tako, da bodo učinkoviteje sodelovali z najmanj razvitimi državami z vpeljavo bolj dinamičnih in fleksibilnih praks, ki upoštevajo tudi dodatna tveganja, ki jih delovanje v takšnih okoliščinah vsekakor prinaša.

Poleg tega obstaja tveganje, da bo kriza, ki jo je povzročil izbruh covid-19, ponovno povečala neenakosti med in v državah ter regijah in povzročila katastrofalne zdravstvene, socialne in ekonomske posledice v najmanj razvitih državah. Glede na njihove šibke zdravstvene sisteme, je potencialno negativni vpliv te globalne pandemije resna grožnja človeškemu življenjem in trajnostnemu razvoju. Zato je ključnega pomena ne le, da se izpolnijo zaveze EU do ODA in da se jih ne preusmerja, ampak da so najbolj ranljive države (kot so najmanj razvite države) v ospredju odziva EU v boju proti covid-19. CONCORD pozdravlja dejstvo, da je DEVCO v odgovoru na covid-19 50,86 % sredstev preusmeril v reševanje krize v najmanj razvitih državah. Kljub temu nameravajo EU institucije dodeliti skoraj 3,9 milijard evropskemu sosedstvu in le 2,1 milijard podsaharski Afriki. Zaradi tega se nam prižge nekaj rdečih lučk, ko razmišljamo o tem, kako je EU ocenila različne ravni potreb za finančno podporo partnerskim državam.²⁴

Najboljši donatorji za najmanj razvite države

Leto 2020 je vmesno leto za pregled doseganja cilja najmanj razvitih držav, zato je CONCORD postavil »kazalnike« za EU donatorje²⁵, ki jih imenuje »šampioni najmanj razvitih držav«. Z njimi ugotavlja, kdo v EU najbolje dosega mednarodne zaveze najmanj razvitim državam. »Kazalniki za šampione najmanj razvitih držav« temeljijo na štirih različnih meritvah, ki ponazarjajo prizadevanja za podporo trajnostnemu razvoju v najmanj razvitih državah. V prvem stolpcu (tabela spodaj) so navedeni

¹⁹ CONCORD (2019), CONCORD AidWatch 2019. Leaving no one behind: time for implementation.

²⁰ European Commission (2020), Publication of preliminary figures on 2019 Official Development Assistance. Annex: Tables and Graphs.

²¹ EC je napovedala, da bodo podatki o ODA za najmanj razvite države za 2019 na voljo decembra 2020. Analiza CONCORD-a se zato nanaša na podatke do leta 2018. Glede na preliminarne statistike za 2019 in glede na podatke, ki jih bo zbral o COVID-19, bo CONCORD v naslednjih mesecih naredil nekaj projekcij.

²² Ciljna vrednost za najmanj razvite države, h kateri so se zavezali EU in drugi mednarodni donatorji, predvideva, da naj bi donatorji do leta 2020 za najmanj razvite države prispevali 0,15 % BND (vmesna vrednost), in 0,20 % BND med leti 2025 in 2030.

²³ ODI (2018), Financing the End of the Extreme Poverty.

²⁴ European Commission (2020), EU Institutions external response to COVID-19, consulted on 6/5/20, <https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/eu-institutions-response-to-covid.pdf>. To dejansko pomeni 2360 milijonov in se jih računa od razdelitve na države po DEVCO in NEAR, ki izključuje garancije in globalno financiranje.

²⁵ Podatki za CONCORD-ove »šampione najmanj razvitih držav« so vzeti iz statistik OECD DAC. Upoštevani so akterji EU institucij in držav članic EU, ki so prav tako del OECD DAC.

odstotki ODA/BND izplačil vsakega EU donatorja, namenjeni razdelitvi pomoči v najmanj razvitih državah. V drugem in tretjem stolpcu²⁶ primerjamo ODA izplačila v najmanj razvitih državah v letu 2018 in v obdobju od 2014 do 2018.²⁷ V četrtem stolpcu so odstotki bilateralne ODA za najmanj razvite države v obdobju od 2014 do 2018 vsakega EU donatorja.

Šampioni najmanj razvitih držav (v vsakem stolpcu: zelena = 1. mesto, rumena = 2. mesto, modra = 3. najvišje mesto)				
Podatki z dne 21. april 2020, enota je EUR milijon, trenutne cene, izplačila pomoči za države				
	ODA/BND za doseg cilja za najmanj razvite države (0.15-0.20) (2018) ²⁸	ODA za najmanj razvite države (2018)	ODA za najmanj razvite države (2014-2018)	Odstotek bilateralne ODA za najmanj razvite države (2014-2018)
EU institucije		3,866.67	17,767.62	26.07%
Avstrija	0.0308	48.49	298.47	9,90%
Belgija	0.1358	357.27	1,769.35	31,83%
Češka	0.0207	13.49	54.98	16,62%
Danska	0.1810	382.65	1,974.63	25.20%
Finska	0.1005	112.53	892.83	31.40%
Francija	0.0726	1,053.70	4,773.43	17.83%
Nemčija	0.0850	2,296.34	9,474.63	12.94%
Grčija	0.0006	0.14	2.90	0.83%
Madžarska	0.0448	23.34	32.92	12.71%
Irska	0.1479	214.27	1,113.73	54.41%
Italija	0.0429	311.18	1,249.86	13.52%
Luksemburg	0.5062	150.28	600.87	47.27%
Nizozemska	0.1007	515.35	2,319.34	14.56%
Poljska	0.0516	74.31	222.09	32.42%
Portugalska	0.0742	46.06	228.64	35.55%
Slovaška	0.0050	1.05	7.86	7.16%

²⁶ Drugi in tretji stolpec se nanašata na skupni ODA neto po trenutnih cenah.

²⁷ To obdobje se skoraj popolnoma prekriva s trenutnim večletnim proračunom (MFF 2014–2020), zato dobro prikazuje, kako gre EU donatorjem v trenutnem ciklu proračuna EU.

²⁸ Izračunano za izplačila pomoči v najmanj razvitih državah.

Slovenija	0.0032	0.49	1.94	1.77%
Španija	0.0310	86.38	391.49	9.49%
Švedska	0.3184	994.93	4,161.62	23.95%
Združeno kraljestvo ²⁹	0.1817	2,713.18	14,820.06	29.70%
Skupaj EU	0.0944	9,395.45	44,391.63	20.03%

Vir: Izračuni CONCORD-a, ki temeljijo na statistiki OECD DAC, pridobljeni aprila 2020.

Tabela »Šampioni najmanj razvitih držav« kaže, da različna merila dajejo dopolnjujoče informacije in boljšo sliko realnosti: izkazalo se je, da ima vsak stolpec drugega »šampiona«, odvisno od merila, ki je bilo uporabljeno. V leto 2018 so štiri članice EU dosegle vmesni cilj 0,15 % BND za najmanj razvite države (Luksemburg, Švedska, Združeno kraljestvo in Danska). Le Irska pa je najmanj razvitim državam namenila najmanj 50 % svojih bilateralnih ODA.

Načini pomoči v najmanj razvitih državah

Če si ogledamo največkrat uporabljene načine pomoči, lahko kvalitativno ocenimo, kako so bila EU ODA sredstva kanalizirana v najmanj razvite države. Trije najpomembnejši načini pomoči, ki jih uporablja Evropska unija pri zagotavljanju svojega zunanega financiranja, so: podpora proračunu, nepovratna sredstva in naročila. Ko gre za načine pomoči najmanj razvitim državam, številke kažejo, da EU in njene članice še vedno najraje uporabljajo podporo proračunu, sledijo nepovratna sredstva in nato javna naročila.³⁰

Načini pomoči najmanj razvitim državam				
Podatki z dne 10. marec 2020, valuta EUR, milijoni				
	Podpora proračunu	Nepovratna sredstva	Naročila	Skupaj (vključno z drugimi načini ³¹)
Najmanj razvite države (2018)	58.01%	29.56%	6.84%	100%
Najmanj razvite države (2014–2018)	54.34%	30.49%	9.52%	100%

Vir: CONCORD-ovi izračuni temeljijo na javnih podatkih EU, pridobljenih marca 2020.

CONCORD pozdravlja te ugotovitve, saj dokazujejo, da če niso pravilno vzpostavljeni jasni in ustrezni mehanizmi, ne-subsvenzijski mehanizmi (kot so na primer posojila) vodijo do za najmanj razvite države

²⁹ Ne pozabimo, da Združeno kraljestvo od 31. januarja 2020 ni več del EU.

³⁰ V tem poročilu se CONCORD osredotoča na načine pomoči. Obstaja pa še veliko literature, ki analizira in primerja pomoči s finančnimi ugodnostmi, ki jih vsaka od držav donatoric prejema od najmanj razvitih držav v obliki zunanje trgovine, izkoriščanja naravnih virov, plačil dolgov in dobičkov repatriiranih multinacionalnih družb (Honest account, 2017, <https://www.healthpovertyaction.org/wp-content/uploads/2018/12/Honest-Accounts-2017-1.pdf>).

³¹ Primer drugega načina pomoči so zunanji strokovnjaki.

nevzdržnih dolžniških bremen, ki imajo katastrofalne posledice za vse štiri dimenzije njihovega trajnostnega razvoja.

Še več, podpiranje proračuna je način, ki zelo ustreza načelom učinkovitega razvoja, saj gre za nevezano pomoč, ki uporablja državne sisteme in na splošno podpira lastništvo. Vendar pa je podpora proračunu pogojena, saj EC in EU članice formalno ali neformalno zahtevajo, da v državi, ki ji je namenjeno izplačilo podpore proračunu, deluje Mednarodni denarni sklad (IMF). Pogoji IMF se izpogajajo z ministrstvi za finance za zaprtimi vrati ter tako zaobidejo javno debato in pomembno sodelovanje civilne družbe ali parlamenta glede ključnih gospodarskih politik, ki imajo lahko zelo škodljive posledice za najbolj marginalizirane in izključene ljudi ali pa celo minirajo zavezo »nikogar pustiti ob strani«. Zlasti v primeru najmanj razvitih držav, EU donatorji ne smejo postavljati kot pogoje politike, ki sillijo k sprejemanju varčevalnih ukrepov ali druge politike, ki povečujejo neenakosti z izplačilom proračunske podpore.

Glede na globalni EU odziv na covid-19 CONCORD zelo priporoča, naj države dajejo prednost financiranju, ki temelji na nepovratnih sredstvih in ne na posojilih, in naj tako zagotovijo, da ne pride do posojilnih pogojev, ki bi spodbujali nadaljnje reze javnih služb – še posebej v najmanj razvitih državah. Čas je ključnega pomena, zato CONCORD zahteva programsko pomoč (namesto projektne), še posebej v najmanj razvitih državah, saj pogajanja o več projektih hkrati ne bi bila časovno učinkovita. Poleg tega CONCORD močno spodbuja Evropsko komisijo, naj preusmeri nekatere instrumente zasebnega financiranja v na nepovratnih sredstvih temelječo podporo državam, ki to najbolj potrebujejo – med njimi najmanj razvitim državam.³²

Primer države: Afganistan³³

Opis problema

Afganistan že več kot tri desetletja trpi zaradi vojn in konfliktov, ki so ubili, premestili ali uničili milijone življenj. V času pisanja tega poročila še nismo priče zmanjšanju nasilja.³⁴ Poleg tega sta suša in naravne katastrofe – ki najbolj marginalizirane ljudi in najbolj ranljiva območja države postavljajo v še bolj tvegan položaj, saj spodbujajo prehransko krizo – temi, ki zahtevata učinkovit mednarodni odgovor.

Mnogo let je bil Afganistan največji prejemnik EU ODA³⁵ in je še vedno na seznamu najmanj razvitih držav kot deveti od 178 držav na Indeksu ranljivih držav.³⁶ S 37 milijoni prebivalcev in letnim BND v višini 633 USD na prebivalca je daleč pod povprečjem najmanj razvitih držav, ki znaša 1229 USD na prebivalca.³⁷ Poleg tega 54,5 % prebivalstva živi pod mejo skrajne revščine. Trenutne okoliščine najbolj prizadenejo ženske in deklice: Afganistan je imel leta 2018 drugi najnižji razvojni indeks po

³² CONCORD (2020), CONCORD recommendations - EU response to the COVID-19 pandemic around the globe.

³³ Za ta del se iskreno zahvaljujemo Mission East in EU-CORD, CORDAID in Fingo za njihov cenjen prispevek. Afganistan je, poleg Etiopije in Demokratične republike Kongo (DRC), eden od prejemnikov pomoči najmanj razvitim državam, ki dobijo največ ODA pomoči držav članic EU: te tri države so edine najmanj razvite države, ki so na listi 10 največjih prejemnic EU donatorjev pomoči.

³⁴ The New York Times (2020), Taliban Ramp Up Attacks on Afghans After Trump Says 'No Violence', 04-03-2020.

³⁵ Še posebej zaradi NATO misij, h katerim so prispevali mnogi EU donatorji, saj so skozi te kanalizirali nekatere svoje multilateralne ODA.

³⁶ Fund for Peace (2019), Fragile State Index 2019, <https://fundforpeace.org/wp-content/uploads/2019/04/9511904-fragilestatesindex.pdf>.

³⁷ UN (2018), Least Developed Country Category: Afghanistan Profile.

spolu na svetu.³⁸ Ti podatki kažejo, da Afganistan ne more dvigniti svojih ljudi iz revščine brez zunanje pomoči.

Vloga ODA v Afganistanu

ODA ima v Afganistanu pomembno vlogo: ta sredstva so leta 2018 predstavljala 19,4 % nacionalnega BND. Bilateralna ODA je tega leta podpirala specifična področja, kot so socialna infrastruktura (45 %), humanitarna pomoč (12 %), zdravje (10 %) in ekonomska infrastruktura (10 %).³⁹ EU je s svojimi ODA sredstvi najbolj podpirala naslednja področja: vladno in civilno družbo, odziv na izredne razmere, kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo. Ta področja se skladajo z večletnim okvirnim programom EU (MIP) 2014–2020^{40,41} in afganistanskim poročilom o napredku razvojnih ciljev,⁴² ki je med drugim poudarilo nacionalna prizadevanja na področju kmetijstva, delno pa se skladajo tudi z afganistansko nacionalno razvojno strategijo.⁴³

Trije največji ODA donatorji za Afganistan v letu 2018 so bili Združene države Amerike, Nemčija in EU institucije. Drugi pomembni ODA donatorji so bili Združeno kraljestvo, Japonska, Azijska razvojna banka, Švedska, Kanada, Norveška in Danska. EU donatorji so skupaj prispevali 40 % toka bilateralne ODA v letu 2017 (1.259,89 milijonov evrov).⁴⁴ Čeprav trenutno ne poteka noben skupen program, si EU partnerji v Afganistanu prizadevajo za delitev dela.⁴⁵

Delo civilne družbe: zastopništvo in projekti

Civilnodružbene organizacije so ključni akterji na področju razvoja Afganistana. Dober primer tega je program *Mission East* (Misija vzhod), ki zahvaljujoč danskemu zunanjemu ministrstvu zastopa integriran pristop pomoči, reševanja in rehabilitacije, ki ga usmerja skupnost v severovzhodnem Afganistanu.⁴⁶ Druga uspešna zgodba je program *Trajnostnega ekonomskega razvoja*, s katerim so s pomočjo Evropske komisije, Norveškega odbora za begunce in CordAida naslovljena dva glavna izziva: brezposelnost in preseljevanje.⁴⁷ Civilna družba pa je ključna tudi pri zagovarjanju javnih institucij: v

³⁸ UNDP (2018), Gender Development Index (GDI).

³⁹ OECD (2018), Aid at a glance charts.

⁴⁰ DG DEVCO (2014), EU Multiannual Indicative Programme 2014–2020.

⁴¹ Prednostna področja so po MIP poljedelstvo in razvoj podeželja, zdravje, nadzor in pravila prava, demokratizacija in odgovornost.

⁴² Afghanistan Government (2017), Afghanistan Voluntary National Review, <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/16277Afghanistan.pdf>.

⁴³ Afghanistan Government, Afghanistan National Development Strategy, <https://www.nps.edu/documents/105988371/107571254/National+Development+Strategy.pdf/8176334f-927b-495a-81e2-d899c57c1afb>.

⁴⁴ DG DEVCO (2018), Working better together. Mapping of European donor financial contributions in Afghanistan.

⁴⁵ Capacity4Dev (2020), EU Joint Programming: Afghanistan.

⁴⁶ Mission East pomaga najranjlivejšim skupinam, ki so jih prizadeli boji in naravne katastrofe v negotovih predelih provinc Takhar in Badakhshan (Afganistan). Ranjlive skupine vključujejo ženske, otroke ali starejša gospodinjstva, gospodinjstva z invalidnimi osebami, velike družine z maloštevilnimi moškimi, sposobnimi za delo, in družine s kroničnimi boleznimi ali invalidnostmi, noseče in doječe ženske ter ženske z otroki, starimi manj kot 5 let. Ciljna skupina Mission East so oddaljeni predeli, ki jih je težko doseči in imajo tudi slabo organizirane službe, ter vasi z velikimi potrebami. Več o programu lahko izveste na <http://missioneast.org/en/projects/integrated-community-driven-approach-reliefrecovery-and-rehabilitation-north-eastern>.

⁴⁷ Tako v Heratu kakor tudi v Kandaharju CordAid prispeva k bolj trajnostnemu podjetniškemu okolju, ki MSME oskrbuje s sredstvi, da lahko razvijejo svoje podjetje – skupaj z drugimi deležniki. To bo spodbudilo trajnost podjetij in bo dolgoročno prispevalo k ustvarjanju delovnih mest. NRC podpira notranje preseljevanje ljudi s trdimi in mehкими znanji, da bi postali bolj zaposljivi. S kombiniranjem teh dveh pristopov si bodo mladi IDP lahko zagotovili svojo prvo službo, zgradili mrežo in se rešili revščine.

okviru učinkovitega *Družbenega sporazuma med vlado in prebivalstvom Afganistana* so lokalne državljanske skupnosti na celovit način okrepile vpliv lokalnih skupnosti s pomočjo lokalnega, nacionalnega in mednarodnega lobiranja in zagovorništva, ki posveča posebno pozornost ženskam, mladim in obrobni skupinam, pri čemer se osredotoča na reforme zdravstvenega sistema, dostop do sodstva, vključujočemu in spodbujajočemu miru ter ekstraktivnosti.⁴⁸ Še vedno pa se s pomočjo programa *Ustvarjanje dostopa do vključujočega mirovnega procesa v Afganistanu*, ki ga financira Global Affairs of Canada, krepijo zmogljivosti civilnodružbenih organizacij afganistanskih žensk za sodelovanje na vseh ravneh tekočih mirovnih pogajanj.⁴⁹ Zagovorništvo in projekti, o katerih se poroča, so možni zaradi nepovratnih sredstev, ki pomagajo ustvarjati več lastništva na državni ravni in omogočijo, da so donatorji usklajeni z nacionalnimi prioritetami.

Priporočila

- Kar zadeva implementacijo »Sporočilo o globalnem odzivu EU na pandemijo COVID-19«, bi morala Evropska komisija dati prednost financiranju, ki temelji na nepovratnih sredstvih in ne na posojilih, in tako zagotoviti, da ne pride do posojilnih pogojev, ki bi implicirali ali silili v nadaljnje reze javnih služb – še posebej v najmanj razvitih državah. Prednost bi morali dajati programski pomoči, ne pa projektni, še posebej v najmanj razvitih državah, saj pogajanja o več projektih hkrati niso časovno učinkovita. Evropska komisija bi morala preusmeriti nekatere instrumente zasebnega financiranja v na nepovratnih sredstvih temelječo podporo državam, ki to najbolj potrebujejo – med njimi najmanj razvitim državam.
- Evropska komisija kakor tudi članice EU bi morale izpolniti svoje zaveze in hitro dodeliti najmanj 0,15 % BND najmanj razvitim državam v najkrajšem času in 0,20 % BND do konca trajanja Agende 2030. EU donatorji bi se morali zavezati, da bodo najmanj 50 % svojih bilateralnih ODA preusmerili v najmanj razvite države ter jih namenili razvojnim ciljem in temeljnim socialnim službam.
- S pomočjo akcijskega programa EU o enakosti spolov III bi se morala Evropska komisija zavezati, da bo tudi v najmanj razvitih državah porabila 85 % uradne razvojne pomoči za programe, pri katerih je spol pomemben (G1) ali glavni cilj (G2), od tega 20 % uradne razvojne pomoči za programe, v katerih je enakost spolov glavni cilj (G2).
- Evropska komisija bi morala izkoristiti prenovljeno celovito strategijo EU za Afriko, da bi ponovno potrdila svojo zavezanost zmanjšanju revščine in neenakosti v najmanj razvitih državah.
- EU in njene države članice morajo v naslednjih petih letih razviti in sprejeti usklajeno celovito strategijo za vključevanje v najmanj razvite države.
- Donatorji EU ne smejo postavljati kot pogoje politike, ki vodijo k sprejemanju varčevalnih ukrepov ali druge politike, ki povečujejo neenakosti pri izplačilu proračunske podpore.
- Evropska komisija in članice EU bi morale prilagoditi svoje razvojne modele tako, da bodo učinkoviteje sodelovali z najmanj razvitimi državami. To pomeni, da bi morale vpeljati bolj dinamične in fleksibilne prakse, ki upoštevajo tudi dodatna tveganja, ki jih delovanje v takšnih okoliščinah vsekakor prinaša.

⁴⁸ To je bilo mogoče pri delu, ki se ga je CordAid lotil ob podpori nizozemskega MZZ.

⁴⁹ CordAid (2019), Women need to gain ownership of the Afghan Peace process, <https://www.cordaid.org/en/news/women-need-gain-ownership-afghan-peace-process/>.

- Evropska komisija in države članice EU bi morale zagotoviti, da vse večja podpora mešanim financam v razvojnem sodelovanju ne bo šla na račun podpore najmanj razvitim državam.
- Evropska komisija in države članice EU bi morale izboljšati svojo osredotočenost na revščino in neenakosti z razvojnim sodelovanjem z najmanj razvitimi državami: vse projekte, ki jih financira EU in so namenjeni najmanj razvitim državam, bi morali preveriti v luči načela »nikogar pustiti ob strani« in v luči indikatorjev spolne enakosti.

Prevod je nastal v sklopu projekta CE4SD, Skladna Evropa za trajnostni razvoj, ki ga izvaja konzorcij evropskih nevladnih organizacij in sofinancirata Evropska unija in Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije. Vsebina dogodka v nobenem primeru ne odraža stališč Evropske unije ali Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije.

SLOGA, Ljubljana, 2020

